Рецензія на монографію

Власова Г. П. Спрощення кримінального судочинства України: монографія / Власова Г. П. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2013. – 430 с. ISBN 978-966-337-339-3

Рецензована монографія присвячена актуальній на сьогодні темі " спрощення кримінального судочинства України.

Монографія Власової Г.П. «Спрощення кримінального судочинства України» є одним із перших в Україні комплексних, наукових, монографічних досліджень, в якій із позиції системного підходу висвітлюються існуючі проблеми спрощеного кримінального судочинства України в кримінальній процесуальній науці.

Судова система України в існуючому вигляді формувалася протягом багатьох століть, послідовно змінюючи різні етапи в процесі свого становлення. Не є секретом той факт, що судова система України застрягла в рутинній, часто другорядній, повсякденній роботі, пов'язаній з розглядом матеріалів малозначних кримінальних проваджень.

На сьогоднішній день невиправданою є практика розпорошення сил та засобів на малозначні кримінальні правопорушення, тоді як основні зусилля повинні бути направлені на розкриття та повне, об'єктивне розслідування і розгляд судами тяжких правопорушень. Вирішення цієї та інших проблем може реалізуватися шляхом спрощення кримінального судочинства України.

Про запровадження спрощеного кримінального судочинства України неодноразово наголошувалося на сторінках процесуальної юридичної літератури з посиланням на практичних досвід зарубіжних країн.

У рецензованій монографії авторкою розроблено системну та несуперечливу концепцію спрощеного кримінального судочинства на основі вивчення нормативно-правових актів, слідчо-судової практики, наукових джерел і формування теоретико-прикладних засад ефективного застосування спрощеного кримінального судочинства в Україні.

В цьому контексті надзвичайно актуальним видається розроблення форм спрощеного кримінального судочинства України, а саме: провадження щодо кримінальних проступків; спрощеного провадження на підставі угоди про примирення між потерпілим та обвинуваченим; спрощеного провадження на підставі угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості; спрощеного провадження у формі приватного обвинувачення.

Акцентовано увагу на тому, що одним із напрямів реформування кримінального процесуального законодавства відповідно до Концепції реформування кримінальної юстиції, схваленої Рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» та затвердженої Указом Президента України від 8 квітня 2008 року № 311/2008, є впровадження в кримінальне та кримінальне процесуальне законодавство України кримінального проступку. В монографії зазначено, що закріплення у КПК України кримінальних проступків як різновиду кримінальних правопорушень зумовило впровадження у кримінальне процесуальне законодавство значної кількості новел, які сьогодні існують на рівні теоретико-правової моделі, що зумовлено відсутністю Закону України «Про кримінальні проступки» чи внесення змін

до КК України. Визначено, що окремим елементом вказаної моделі є спрощений порядок кримінального судочинства стосовно кримінальних проступків.

Належне місце авторкою приділено заочному кримінальному провадженню, яке на сьогодні є досить актуальним.

В монографії вказано на дуалістичну сутність заочного кримінального провадження, яке, з одного боку, є спрощеним, а, з іншого, характеризується посиленими процесуальними гарантіями. Заслуговує на увагу запропонована авторкою модель заочного розгляду кримінальних проваджень: заочний розгляд у кримінальному процесі України допускається лише в суді першої інстанції за сукупності наступних умов при: неявці обвинуваченого в судове засідання, призначене для розгляду по суті; належному повідомленні обвинуваченого про час і місце розгляду провадження; неповажності причин неявки обвинуваченого в судове засідання; наявності згоди інших учасників судового процесу (прокурора, потерпілого) на заочний розгляд кримінального провадження.

Важливе значення для подальшого розвитку науки кримінального процесуального права, на думку рецензентів, має законодавче закріплення процедури медіації, яка є оптимальним шляхом вирішення конфліктів у випадках, коли: сторонам конфлікту важливо зберегти нормальні ділові або особисті стосунки в майбутньому; на ситуацію впливає емоційна складова конфлікту; необхідно зберегти повну конфіденційність; потрібно розробити рішення, що врегулює існуючу проблему в цілому.

Цікавими є висновки авторки щодо кримінального провадження у формі приватного обвинувачення як окремої форми спрощеного кримінального провадження. специфіку, яка характеризується: статусом заявника та обвинувача, порядком відкриття провадження, особливостями доказування, можливістю в будь-який момент його закриття. Правове значення інституту приватного обвинувачення полягає в забезпеченні можливостей самої особи, в установлених законом випадках, впливати на хід процесу, а також в організації належної взаємодії у сфері кримінального процесу державних органів і приватних осіб.

Авторка монографії пропонує цілісний та систематизований матеріал, який повноцінно розкриває актуальні та проблемні питання концепції спрощеного кримінального судочинства України, яка ще тільки формується.

Рецензована монографія є вдалою спробою визначити та розкрити предмет спрощеного кримінального судочинства, з'ясувати його специфіку та окремих його форм з позицій новітньої доктрини кримінального процесуального права.

Рецензенти:

Іщенко Андрій Володимирович, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України (професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ)

Галаган Володимир Іванович, доктор юридичних наук, професор (професор кафедри галузевих правових наук факультету правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія»).